

Sygn. akt III USK 127/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o ubezpieczenie społeczne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 marca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 października 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 15 października 2019 r., oddalił apelację J. P. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 19 czerwca 2019 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O. z dnia 19 listopada 2018 r., stwierdzającej że odwołująca się jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 21 czerwca 2018 r.

Skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik odwołującej się. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych, wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to jest art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o

systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778), a mianowicie: czy na tle wskazanych norm fakt podjęcia działalności gospodarczej przez kobietę w ciąży, w krótkim okresie czasu między zarejestrowaniem działalności a skorzystaniem ze świadczeń z ubezpieczenia przy wysokiej podstawie wymiaru składek z zasady (co do zasady) przesądza o „próbie legalizacji rzekomo prowadzonej działalności gospodarczej i w istocie zmierzały do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego?

Ponadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem konieczna jest wypowiedź Sądu Najwyższego w zakresie art. 382 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Oparcie wniosku na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć.

Podleganie z mocy ustawy ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym wynika z art. 6 ustawy systemowej i obejmuje między innymi osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej).

Stosownie do art. 13 ust. 4 ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszone na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (do dnia 30 kwietnia 2018 r. przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej,

jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2168 ze zm.). Podstawowe znaczenie dla objęcia ubezpieczeniem społecznym osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą ma fakt rzeczywistego wykonywania tej działalności, na dodatek w sposób ciągły i o charakterze zarobkowym. Ocena czy działalność gospodarcza jest wykonywana, należy przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero w następnej kolejności - do ich kwalifikacji prawnej. Działalność gospodarcza to prawnie określona sytuacja, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych, wypełniających znamiona tej działalności lub ich niewypełniających. Prowadzenie działalności gospodarczej jest zatem kategorią obiektywną, niezależnie od tego, jak działalność tę ocenia sam prowadzący ją podmiot i jak ją nazywa oraz czy dopełnia ciężących na nim obowiązków z tą działalnością związanych, czy też nie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że podstawą powstania tytułu ubezpieczeń społecznych w oparciu o prowadzenie pozarolniczej działalności jest faktyczne jej wykonywanie, co oznacza konieczność stwierdzenia w oparciu o odpowiednie ustalenia faktyczne, że dana osoba rzeczywiście prowadzi działalność zarobkową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2017 r., II UK 621/15, LEX nr 2248732). Jednym z elementów kreujących działalność gospodarczą jest jej zarobkowy charakter. Przesłanka zarobkowego charakteru działalności zostaje spełniona wtedy, gdy jej prowadzenie przynosi rzeczywisty zysk, a także wówczas, gdy mimo jego nieosiągnięcia, przedsiębiorca nastawiony był na uzyskanie dochodu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404; z dnia 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16, LEX nr 2307127; z dnia 15 marca 2018 r., III UK 47/17, LEX nr 2497578). Z tych względów w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwała się w ostatnim czasie pogląd, zgodnie z którym zarejestrowanie działalności gospodarczej i towarzyszące temu zadeklarowanie nieznajdującej pokrycia w przewidywanych zyskach wysokiej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne, a przy tym ze świadomością istnienia przeszkód do prowadzenia tej działalności (np. spodziewane w nieodległym czasie urodzenie dziecka i związana z tym planowana przerwa w prowadzeniu działalności) może wskazywać na intencję (element subiektywny) nie tyle podjęcia i

wykonywania zarobkowej działalności gospodarczej o charakterze ciągłym, lecz włączenia się do systemu ubezpieczeń społecznych w celu uzyskania wysokich świadczeń (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404; z dnia 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16, LEX nr 2307127; z dnia 18 grudnia 2018 r., II UK 413/17, LEX nr 2609126). W konsekwencji w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że ktoś, kto twierdzi, że prowadzi działalność gospodarczą tylko po to, aby uzyskać świadczenia z ubezpieczenia społecznego, w istocie stwarza pozory tej działalności, bowiem nie zmierza do pozyskania zarobku z działalności, co wypacza sens ustawowy tej instytucji prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16, LEX nr 2307127).

Ocena spełnienia kryteriów podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności (tu gospodarczej) odnoszona jest zawsze do stanu faktycznego konkretnej sprawy, którym Sąd Najwyższy z mocy art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. jest związany. W sprawie zaś Sądy ustaliły, że odwołująca się prowadziła zawodowej działalności w celach zarobkowych. Sumując powyższe, nie ziściła się pierwsza przesłanka powołana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Z tego względu wskazane przepisy, zwłaszcza art. 382 k.p.c., nie weryfikują stanowiska skarżącego. Sąd drugiej instancji, dysponując materiałem dowodowym zgromadzonym w postępowaniu sądowym, ocenił jego wyniki, akceptując wariant zaproponowany przez Sąd Okręgowy. Takie działanie nie mieści się w granicach art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., skoro jednocześnie zaakcentowano indywidualne okoliczności w sprawie przechylające szalę na rzecz werdyktu negatywnego w odniesieniu do stanowiska odwołującej się. Z samego faktu, że to rozstrzygnięcie nie akceptuje jej stanowiska nie wynika oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Pisemne motywy zaskarżonego wyroku klarownie

wyjaśniają, dlaczego nie udzielono odwołującej się ochrony prawnej. W ten sposób nie dochodzi do kolizji praw podstawowych (ochrona macierzyństwa), skoro ujawnione fakty (zakres działań domniemanej działalności opisany szczegółowo przez Sąd Okręgowy z uwzględnieniem dat umów) przeczą ustawowym przesłankom działalności gospodarczej. Zbudowane ciągi interpretacyjne poruszają się po typowych szlakach, co finalnie wyklucza możliwość przypisania im jakichkolwiek uchybień w sferze prawa procesowego i materialnego.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.